Motion

1983/84:1854

Tore Nilsson och Hans Wachtmeister

Bevarandet av fjällnära skogar

Samernas rätt

Samerna utgör en minoritet i det svenska folkhemmet. Deras historia hos oss är lika lång som övriga svenskars. Trots den svenska principen om likhet inför lagen och solidaritet med de svaga uppvisar historien om förhållandena mellan svenska myndigheter och den samiska minoriteten många för Sverige föga hedrande incidenter.

Samerans land

De nordligaste delarna av vårt land har av ålder varit samernas hem. Deras speciella förhållanden vad näringsliv och bosättning beträffar gör dem starkt beroende av vissa naturtillgångar. Huvudnäringarna renskötsel, jakt och fiske är avhängiga vissa villkor som inte får utsättas för rubbning:

- fjällen och skogsregionens betesmarker,
- terrängen som flyttväg för hjordar och vaktare,
- en viss ostördhet för renarna under t. ex. kalvningstiden,
- möjligheten att bekämpa rovdjuren,
- vissa fiskevattens fredande.

Under framför allt det senaste seklets exploatering av naturrikedomarna i norr har samernas rättigheter starkt försvagats och deras frihet kringskurits. Malm, trä och elkraft har utvunnits, vilket är positivt för landet men har drabbat de renskötande samerna negativt.

Hotande kalhuggning

Domänverket ämnar kalhugga 80 000 hektar skogsmark ovanför den s. k. odlingsgränsen. Samerna ser det som en hotande katastrof. Skogen är betesmark. Vegetationen är livsviktig för deras hjordar. Lavar på marken och lavar i lövskogens träd är en omistlig del av näringen för djuren. Tidigare har kraftledningsgator och uppdämda vattenmagasin minskat den tillgängliga betesarealen. Vägar, gruvor, turistanläggningar har krympt den fria vidden för ett nomadiserande folk. Kalhyggen av den omfattning som det nu är fråga om betyder ytterligare ödeläggelse.

Samerna – för sent eller aldrig tillfrågade

I en lång rad fall av ingrepp i samernas land har samerna själva ställts inför fullbordat faktum eller alltför sent fått tillfälle att yttra sig. Tidigare hände det att de inte ens fick en representant med i organ eller utredningar som behandlade för dem livsviktiga frågor. När samerna nu inlagt sin protest mot fjällnära kalhyggen, bör det vara absolut angeläget att lyssna till dem.

De stora riskerna

Även ur nationell synpunkt är kalhuggningen något mycket riskabelt.

"Fjällnära kalhyggen kanske aldrig repar sig", är rubriken på en förstasidesartikel i Norrlands näst största tidning den 16 januari 1984. Från institutionen för ekologisk botanik vid Umeå universitet framförs denna uppfattning: "Domänverket spelar hasard, när man tänker kalhugga fjällskogen i Norr- och Västerbotten. Det finns inga vetenskapliga belägg för att man kan få skog att växa där igen." Forskarna varnar för att resultatet kan bli "bestående kalhyggen". Forskarna visar att plantorna dör i stor utsträckning vid försök att förnya skog på denna nivå. Klimatpåverkan blir dessutom mycket allvarlig, och någon säker föryngringsmetod finns inte. Därför bör skogsvårdslagens krav på omedelbar föryngring vara hindrande för denna form av avverkning. I fjällklimatet och i de höjdlägen det gäller kommer det även med optimalt lyckade insatser att ta hundratals år att frambringa ny skog. Det sannolika är att det aldrig lyckas.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning om huruvida avverkning av den fjällnära skogen är tillåtlig enligt naturvårdslagen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avverkningarna skall inställas i avvaktan på den begärda utredningen.

Stockholm den 24 januari 1984

TORE NILSSON (m) HANS WACHTMEISTER (m)